

RENAIXEMENT

ADHERIT A LA UNIO CATALANISTA

SURT ELS DIJUOS

VOLÉM

La llengua catalana ab caràcter oficial per totes nostres relacions inclús ab el Poder Central.

Corts Catalanes, per estatuir la legislació civil y per el règim intern de la Nacionalitat Catalana y pera ser arbitres de nostra administració.

Que siguin catalans quants a Catalunya desempenyin càrrecs públics.

Fixar contribucions é impostos per contribuir als gastos generals del Estat en la proporció que correspongui a Catalunya.

Supressió de quintes o lloves y facultat de poder contribuir a la formació del exèrcit del Estat Espanyol per medi de voluntaris ó diners.

Essent Nacionalista l'acció que al nostre poble realisa la Unió Catalanista, tenen el dret y 'l dever de cooperarhi tots els catalans moguts per les aspiracions del nacionalisme català, qualsevulga que siga llur pensar y sentir en matèries **religioses, polítiques o socials**.

SUMARI

De l'avió, per *Vicens A. Ballester*.—Esguards, per *Franc*.—La tasca patriòtica, per *Fivaller*.—Englantines: Homeatge, per *M. Alcántara y Gusart*.—Del bosc de la vida, per *J. Pineda y Verdaguer*.—Com ab les bombes, per *Maceo*.—Els bons estudiants, per *Joaquim Delcós y Dols*.—Trets, per *V. I. C.*.—Mes enllà del marc de la Patria: La novela Catalana a Alemanya, per *J. S. y P.*.—Música, per *C. Ballie*.—Vida Cultural.—Unió Catalanista: secció oficial.—Garbellant.—Noves.—Efemérides.

De l'avió

Al fatídic crit de Morin!, acompanyat del contrari Visquin! aplicats als enemics y als propis, se n'emportaven anys y anys hà, a tots els minyons del poble y de la rodalia, els *senyors*, els potentats d'aquells temps.

Y'ls minyons llensaven enlaire les catxutxes, pera expressar millor el llur aborriment als enemics—als quals ni de vista coneixien—y'l llur afecte als *senyors* als quals no coneixien, certament, més que de vista.

Y eixien als portals les mares y les esposes dels que anaven a guerrear, y'ls feien prometre, al temps de besarlos al front o als llavis, que portarien [com a trofeu de l'expedició, com a prova de la indiscutible, prevista, victòria, trossos d'habillaments del enemic, fins pell o carn d'ells, si la brega que devia durar llargues mesades, y'l penós y accidentat retorn que'ls pendria dies y més dies, els deixaven lleure pera preservarlos de la putrefacció, y lloc pera servirlos.

Sonaven les guerreres trompes, y, posantse al davant de la colla 'ls senyors, eren acompanyats els minyons fins al terme del poble ont aquells els despedien beneintlos carinyosament, ab unció beatífica, que feia arrencar als expedicionaris noves exclamacions: Morin els enemics! Visquin els senyors!

* * *

No per esser llunyanes, eren les de promissió pera 'ls minyons, les terres que anaven a arrebassar dels llurs naturals posseïdors, els minyons atats pels senyors que's feien victorejar al ensemps qu'ensenyaven a maleir al enemic.

Penuries immenses, privacions inicues, portaven, de mica en mica, de les penses dels minyons, el recort de la mare, de l'esposa, de aquell bés que'ls havien depositat al front, als llavis, en el moment de deixar el poble... Y comensaven ja a reflexionar que'l *senyor* romanía encara en son castell, voltat de totes les comoditats, sense 'l continuat perill que a n'ells amassava: les sagetes que'ls enemics llensaven

molt ben esser que algun dia siguin arrollats per l'allau de les nostres patriòtiques accions defensores sempre de la nostra Patria.

Que'ls nostres cors bateguin en intensitat al unisson dels que per llur dissort resten lluny de la terra nostra, y que l'esperit de vera germanor regni entre tots nosaltres, que ab aquesta cohesió, ab aquest estret llas de defensa ab el lema de Amor, Pau y Treball, no tinguèn cap dubte, será un fet no molt llunyà l'assoliment de les nostres reivindicacions patriòtiques.

Siguemhi tots an aquesta obra, rics y pobres,

vells y joves, tot Catalunya treballant febrosament per la seva llibertat.

Amor a tot lo nostre.

Pau entre tots nosaltres.

Aixís triomfarà Catalunya.

FIVALLER.

En cap llengua s'escriu millor qu'en la materna.

F. PI Y MARGALL.

ENGLANTINES

HOMENATGE

*A una bandera cubana presa
l'any 1871 als insurgents de Cuba
y existent a al Museu Provincial
de la Capella de Santa Agata.*

Al cor, com reliquia de virtut preuada
te clou la capella que exhala 'l perfum
de tota una historia gloriosa y passada.
Y ella es l'auriòla que't volta de llum.

En la teva terra tan assoleiada
les verges, les mares, en dies de dol
cosiren ta roba dins la llar sagrada.
Tos fills te l'ensaren a la llum del sol.
No ets pas desinvolta com penó de festa,
senyera de lluita, teixida de torment.
Massa dolorosa degué esser ta gesta
qu'encara la plora ton reculliment!
El fons ont ressalta l'estrella tan blanca
esquinsat ne sembla, ab gest solemniat
—com del roure altívol esqueixada branca—
d'un cobre-llit, tebi, de cambra pairal.

Tres forces t'alsaven que son indomptables:
Deu, qu'es sacrifici, Patria y Llibertat;
les tres, d'energies, fonts inestroncables
en tu 's varen fondre, y s'hi han encarnat.
Tu, en els ulls posaves una llum d'aubada
que al bras era forsa y al pit ilusións;
y la teva terra tant assoleiada
tu la deslliuraves, trencant sos grillóns.
Caiguda en la gesta de sang, t'apressaven
aquells qui engegava ta claror radiant;
pro mentre, afanyosos, la fossa 't cavaven
ton símbol s'alsava, damunt d'ells, triomfant.
Y la teva imatge, pel triomf consagrada

ben alta era issada, com nou sol ixent.

Y a la teva terra tan assoleiada

sos plecs li cantaven un himne ab el vent.

* * *

Jo sé d'una bandera—nimbadà de claror
qu'encén la fè en la pensa—y el pit omple d'amor
Y es tota gloriosa—de l'amor que aponcella...
Be prou que la coneixen—els murs d'eixa capella!
Alsèu els ulls al cel—y en les ornades vigues
veurèu sos pals de sang—en l'or d'un camp d'espigues.
Jo sé d'una bandera—qu'exhala una gaubansa
que aixeca els descreguts—ab aires d'esperansa.
També com tu, bandera,—la Historia l'ha oblidada.
També espandeix com tu—olor de llar sagrada.
També, com tu, teixinla—pera abatre 'ls tirans
les verges y les mares—hi van posar les mans.
Prò mes que tu es esclava—y mes es malaurada.
Si per volar te ales—als erms l'han aferrada.
Y encar que tu ets captiva—el símbol lliure't viu;
y ella 's desplega lliure—prò te 'l símbol captiu.

* * *

Un jorn en la torre d'aquesta capella
ont en cada pedra glateix un anhel,
hi serèu issades, ben lliures tu y ella
tan sols enquadrades per el blau del cel.
Rependràn els bronzes son tò de victòria
y la ciutat tota vibrarà a son cant.
Sa remor feinera, com himne de gloria
s'alsarà pels aires, forta y triomfant.
Del sol, la llum auria que infondrà bonansa
volarèu lligades ab sos raigs daurats...
Y l'estrella blanca, qu'es fe y deslliuransa
brillarà confosa, d'entre 'ls plècs barrats.

M. ALCÁNTARA Y GUSART.

Del bosc de la vida

Sojorn de misteri y sacrifici.

Sota l'atapaït brancatje de seculars arbres centenaris, lliscant verdisses y florestes selvàtiques, al cor del bosc, coratjosa, s'endinsa la verge: lleugera com vol d'hesperis ni tant sols ses petjades remouen la fullaraca de per terra.

Sos esguards cerúlics fiten candoroses mirades enlaire, cercant per entre les entrellassades branques, un bocí de cel blau; blau, com el dosser de la gloria.

Bosc endins, al bell mitj de la selva n'es entrada la verge; des de una solana contempla la lluna aclarint les tenebres ab que la nit enfosca terra y firmament. Y les paoroses tenebres aclarides per les brunalitats de Tánit feconda, esdevenen blavenques, d'una tonalitat blau-fosca pura y brillant com el cerúlic llambregar dels ulls de la verge; de la casta verge que ignora 'l misteri dels jocs d'infantesa que, a lo indefinit prometen sos encesos llavis.

Sos brassos enlaire, vers l'espai, com si'l volgués estrenyer en forta abraçada; la lluna besa la seva nuesa y'l ventijol acarona suau sa estesa cabellera.

Un pessigolleig estrany sent recórrer per sa pell d'ivori excitant magnètiques esgarriances, sos ulls desprenen estelàstiques clarors, sos llavis besen l'infinit, y'l raig de lluna al besarli 'ls llavis, al cor l'infiltra 'l goig no fruit del dols misteri.

* * *

Restreiant l'embaumadora flaire de la dòna verge, un darrer l'altre van desenfonyant els voltors sos colls ruats dins el ferèstec plomall que'ls envolcalla; desensonyantse salten de sos amagatalls, batent les ales, al entorn de la esculptural nuesa, describint espirals van estrenyent el cercle, y febreros de carnatge y ab selvatjina feresa enfonzen el bec en la neu de la nuesa augusta que s'envermella ab la sang que a degotalls brolla per entre esberles. Els monstres ab ses urpes van esqueixantles ab plaer de sos instints de fera y la verge somriu... tancant els ulls, davant el goig no fruit del misteri revelat per l'excels bes d'un raig de lluna.

Sos llavis barbotegen ignot verb; ab l'àlit de sa boca n'escampa 'ls sospirs; l'aroma caliginosa del foc brandat en ses entranyes y sos ulls blaus com la mar, despedeixen clarors de posta; sos

ulls! han perdut ses promeses infantivols, omplentse d'esgarriances fosforescencies.

* * *

... En el bosc de la vida s'ha apagat el llambregar d'uns ulls de llum cèlica, la flor d'una boca ha finit sa dolça pregaria... y la frondositat del bosc regolfa encara la melodia de son besar dols, més dols encara. El bosc milenari ha esdevingut terrible sojorn.

De la nuesa per la gracia formada, sols ne resten d'ossos un munt, sagnants, dispersos; ses carns, son sí de verge, son cor esperansat... tot, tot, fins ses palpitants entranyes, fou pastura dels voltors selvàtics... un corb pietós li arrencà 'ls ulls, aquells ulls qu'encara fitaven l'infinit ab mirades d'esperansa.

* * *

Al deixondirse l'auba, les aus sinestres acofades dalt les branques cimerales dels arbres gegants, mostren superbes a les clarors del día sos becs, sos pitrals y ses urpes tenyides com l'aurora de porpra sagnina, estergits dels seus brutals plaers... y son cant sarcàstic entonen com càntic funeral a l'amor de ses víctimes que voluntaries y somrientes al sacrifici s'ofereixen, atretes pel desitj de posseir el secret de l'etern misteri guardat pel bosc de la vida avarament en mitj la solitud, en sepulcral silenci.

F. PINEDA Y VERDAGUER.

Com ab les bombes

«Han sido puestos en libertad por no resultar cargo alguno contra ellos, el tabernero y la lavandera de la calle de Ferlandina, acusados de participación en la desaparición de la niña Teresa Guitart.»

Aquest taberner que no badi. Cada vegada que falti una criatura (puig sembla qu'ara l'hem dada per aquí en el sigle calamitós barceloní), que corri a comprar-se tabac y cap a la *delega*, puig podria passarli com aquell sastre que havia fet un manteu ab el qual intentá fugir un petardista, y a cada bomba anaven a detenir-lo, fins que's presentá espontaniament al saber que n'havia esclatat una altra a declarar que aquell cop tampoc havia fet cap manteu a ningú més.

Jo no sé quins indicis més persistents de te-

rrorista pugués pressentir en Castellote que a cada nova bomba fos detingut, ni quina màgica vidència d'inocència sapigués presentar als jutges que a la bomba vinenta ja fos al carrer en disposició de reingressar en el gremi dels sospitosos. Jo sí que puc dir y assegurar que si jo fos policia y vegés a n'en Castellote tirar una bomba de *puño y letra* propis, y sabia que aquell era en Castellote, jo no l'agafaria per por de no afegir la nova *planxa* a les ja cullides.

De la mateixa manera corre perill el taberner y la safretxera de figurar en un registre de sospitosos de raptos de criatures pera l'elaboració de greixos curatius (aixó corre pels mercats, pentinadores, planxadores y demás llotjes de dónes), que'l sastre y en Castellote ab el terrorisme.

Quina diferencia entre la policia de Londres y la barcelonina! Aquesta agafa un taberner y una safretxera ab els mateixos indicis que podien fer sospitar del rector de les Gerónimes o del campaner de càl Erasme, mentres aquella declara en ple judici que si no agafá al dentista inculpat de la mort de sa muller, era perque fins a mitj camí del Canadá no sapigué del cert que aquell era 'l *mano* a qui buscava.

De totes maneres, bó fora que aquesta tanda d'homes del greix qu'ara comensa a flagellar Barcelona, tingués la sort de fer posar remei al perill en lloc de feros masells an aquest mal, com ho lograren els terroristes a qui m'he referit avans.

Y aquest remei fora 'l següent: Despatxar la meitat dels empleats municipals, les quatre quintes parts dels governatius, substituint tota la vigilancia dels carrers per tres torns de vigilants particulars.

Obrir prou escoles per tota la quitxalla y patis closos airejats y assoleiats a cada barri per la mainada y'ls vells, ab mestres pagats pera dirigir el joc tant interessant o més que'ls *pluscuamperfectos*, els *subjuntivos*, els *así sucesivamente*, els *verbi gracia* y demás enferafecs de la primera ensenyansa. Posar una penyora de 2 pessetes per cada criatura atrapada al carrer fora de les hores reglamentaries, cobrador a benefici particular d'un ex-conceller triat per insaculació, y declarar fora de tota persecució els raptors o recullidors de criatures abandonades al mitj del carrer, com se fa a París ab els carruatges.

Es clar que aquest plan es un bon xic descabellat y radical, mes se m'afigura bona ocasió pera fer cumplir l'ensenyansa obligatoria, o millor dit, l'anar a escola obligatori, ja que no tinc

cap confiansa en la gestió dels elements de vigilancia y seguretat fracassats *per omnia seculorum*.

MACEO.

ELS BONS ESTUDIANTS

Cansó, escolar.

Aném a estudi,
companys, aném;
llegir y escriure
allí apendré
Nemhi depressa
no fessim tart,
si 'ns passés l'hora
Deu nos en guard!
El senyor Mestre
n'es molt puntual;
com ell siguemho
fins més si cal.
Per una altra hora
els jocs deixém.
aném a estudi,
companys, aném.
Si la llissó hém ben apres
que 'l senyor Mestre 'ns doná,
se'ns complirà la promesa
d'esser grans homes demá.
No'ns fem pregá
aném a estudi—a estudiá
Aném a estudi,
companys, aném;
llegir y escriure
allí apendré.
Ai, d'aquell que sols per riure
va a l'estudi enjogassat!
mai sabrá llegir ni escriure
com l'altre que ha estudiat.
Quin disbarat
fins a l'estudi—sè enjogassat!
Aném a estudi,
companys, aném;
Llegir y escriure
allí apendré.
El dia que serém homes,
ab quin goig recordarém
les pissarres, llibres, plomes
ab que avui ens capliqué!
Aprofitém
el temps que'ns passa—y estudiém.
Anem a estudi,
companys, aném!
llegir y escriure
allí apendré.

JOAQUIM DELCLÓS Y DOLS.

Trets

Cap-y-qua

Sembla que no'm tindrien d'extranyar certes coses per la petitesa d'elles, y, no puc ferhi més, m'extranyen y fins me molesten.

Obert el Liceu, m'extranyava sentir pel carrer que un senyor, es a dir, un home ben vestit, enguantat de mans y enxarolat de botines, abonat o propietari de *butaca* o de *palco*, anés cantant *sotto voce* aquell fastigós «se me sube se me baca» que an a mi me removía les tripes, o'l més modern «ven y ven y ven» que'm posa en temptació de fer acostar als llavis que'l pronuncien un furiós cop de puny que'l privés de demanar més que «vinguí.»

Peró, al cap de vall, si un senyor canta pel carrer bestieses, els qui no aimèm alló que'n diuen música y no ho es, y alló que'n diuen poesia y ab prous feines es vers, tením el remei de separarnos, fer més via o deixar que l'altre'n s'avensi.

Lo qu'es verament insofrible es lo del cap-y-qua; me refereixo als números dels bitllets dels tramvies que acaben com comensen o comensen com terminen. Hi há *senyor* que'n fa colecció. Y en veureu més d'un qui, al pujar al veícol, guaita frisós el bitllet del cobrador y si veu que li ve d'un bitllet, fa 'l desentés pera pagar, esperant a que'l donguin primer a un altre passatger, que aixís ell ne tindrà un més pera la collecció.

Dies enrera, en un d'aquells tramvies que la inconsciència d'un Ajuntament va permetre que portessin remolc per dintre la ciutat, ab lo qual si bé es veritat que's fan moltes desgracies no ho es menys que la Companya s'estalvia el jornal d'un home, un senyor, coleccionista de bitllets, se m'acostá respectuós, amable, dient:

—*¿Me hará usted el favor de dejarme su billete?* (1).

Jo, cregut de que's tractava del inspector, li entrego el paperet vermell; ell se'l mira, fa un gest de satisfacció inmensa, y tornantse encara més amable 'm diu:

—*¿Ve usted? Es el 33,033: cap-y-qua. Yo le daré á usted el mío que sirve para el mismo trayecto, y usted permitirá que me quede el suyo, ¿verdad?*

—Bé, si; el 33 mil y no sé quants: ja ho entenc; però de quin mal cura aquest número?

(1) Aixó del *me hará* no ho llegeixin massa depressa, porque'l castellá es molt bonic.

—*Es un cap-y-qua*, repeteix.

—Escolti: Vosté es castellá o es en Garriga y Coll?

—*Soy de Luciérnaga de los Cuatro Vientos, caballero, provincia de Valladolid, para servir á usted.*

—No hi hà de qué—li responc;—peró vol explicarme com es que, no sapiguent parlar Catalá, diu *cap-y-qua*?

—*Porque es una palabra ó frase que no tiene traducción: capicúa le llamamos nosotros.*

—Doncs tingui: ja qu'es tant pobre de llenguatge aquí té'l bitllet del cap-y-qua, una caritat a la seva pobresa.

Y el *senyor* me remercia cinc o sis vegades, *me besó la mano* sis o set més, y s'en aná del meu davant per asseures, treure la cartera, colocarhi curosament el *capicúa* y cordarse ben fort l'americana y l'abric, no sigués cas que li prenguessin aquella joia...

Y dic jo: voleu dir que aqueixos que miren els cap-y-qua no estarien millor a Sant Boi o en altre Manicomi aont els tractessin pitjor que a Sant Boi, que ja es tot lo que's pot demanar?

V. I. C.

Mes enllà del marc de la Patria

La Novela Catalana a Alemanya

A Berlin, hi hà un conegut editor hebreu que's diu Fischer, y ab motiu de celebrar les *noces d'argent* del seu acreditat establiment (1886-1911) ha publicat un catàleg ab els retrats dels autors de les obres editades per la casa. Entre ells, figuren en una mateixa plana, Na Victor Catalá y Grazia Deledda, y en altres, el retrat d'En Bójer, Ibsen—pare y fill,—Matilde Serao, etc... tots ells ab autògraf.

Dit catàleg es venut al preu d'un 'mark, y a benifet dels escriptors pobres d'Alemanya.

Grat ens es, haver vist, per primera vegada, impresa, la gentil fesomia de l'autora de «Solitut»—*Lazarus Tod*, en la traducció editada per En Fischer—que tan alta ha posat la personalitat de la novela Catalana; perque encara gairebé no se la coneixia, ja que l'incògnit, fins ara, era complert y'l seu retrat no havia figurat mai enlloc, ni acompanyant als dels demés autors catalans en la obra d'en Dalmau. Carles, de Gi-

rona, aont En Guimerà, Apeles Mestres, Maragall y altres hi figuren; y ara'l veïem, fora de casa, barrejat ab els d'autors mundials, de ben llunyes terres, lo que'ns alegra, no tant com voldríem, perquè'l feminisme y la Terra Catalana hauríem volgut que de primer fos conegut ballant la sardana literaria ab els seus companys catalans, que no entre tants estrangers.

De totes maneres, molt ens deü plaure de que sigui publicat en Alemanya, en aquesta terra del nord, aont tants bons amics té Catalunya.

J. S. y P.

Música

Recitals Thibaud - Granados

Ab els recitals Thibaud-Granados, s'han inaugurat la tanda de Concerts de Quaresma que anyalment organisa l'administració del Palau de la Música Catalana, y no cal dir que han sigut interessants anant a càrrec de dos artistes qu'en altres ocasions ens havien demostrat les seves extraordinaries qualitats.

Els programes potser no tenien aquella gravetat dels qu'executaren a l'any 1910, degut a la combinació de la segona part dels dos concerts, en que hi figuraven, en lloc d'una de les tres sonates qu'allavors omplien el programa per complert, l'«Andante» de Martini, «Preludi y allegro» de Pugnani, «Largo» de Bach, y «Variacions» de Tartini per violí y piano y la «Sonata Patética» de Beethoven «Nocturn en *do*» y «Balada en *la b*» de «Chopin per piano sol, obres que serviren en els concertistes pera poguer lluhir totes les seves facultats; a n'en Granados, son elegant dir y net mecanisme y en Thibaud, fent de virtuós y triomfantne per complert, encara que'ls qu'haviem tingut la sort d'aplaudirlo altres vegades no necessitavem que's posés a prova en aquestes obres, especialment en el «Preludi y allegro» de Pugnani, per reconeixeli lo que pot y lo que val, sinó que son gran talent, lo mateix qu'en Granados, ens admirá una vegada més en l'execució de les demás obres dels programes, qu'eren les sonates en *re menor* de Brahms, la dedicada a Kreutzer de Beethoven, la en *si b* de Mozart y una de Lekeu. En aquestes obres en que no hi té lloc el virtuós y sols hi triomfa l'artista, en Thibaud y en Granados ens feren passar moments de forta emoció pel seu

pulcre treball; la coesió íntima de l'execució ab el caràcter de les obres, es lo qu'es més d'admirar d'aquests dos concertistes.

La quadratura perfecte y serietat d'execució d'en Thibaud y l'exquisida dicció d'en Granados formen el més acabat conjunt, tant pel dir com pel mecanisme; aixís doncs no té res de extranyar que la grandiosa Sonata de Brahms, obtingués una interpretació tant correcte, ni que la dedicada a Kreutzer de Beethoven, fos executada ab una perfecció de detalls y puresa d'estil admirable, y no menys notable fos també l'execució de les demás.

Els llargs aplaudiments ab que'l públic, forsa nombrós, premiá la tasca dels concertistes, demostra l'entussiasme que li despertá, podentse afirmar que'ls dos primers concerts han sigut forsa brillants y que per lo interessant dels demás programes d'aquesta tanda, creiem que'ls mateixos se podran comptar per éxits.

C. BATLLE.

VIDA CULTURAL

Festa íntima

Diuenge passat a la tarda, y en l'Associació Nacionalista Catalana, tingué lloc una important festa que's vegé coronada del millor éxit.

Valiosos foren els elements que hi prengueren part y escullit el públic que honorá la festa ab llur assistencia.

Obrí 'l programa nostre benvolgut amic y company de causa en Francisco X. Casas y Briz ab un ferm discurs de simpatia qu'endressá en nom de nostre RENAISSANCE a l'Associació y en particular a les distingides senyoretas que endiumenjaven l'acte. Parlá de l'actuació que deü pendre la joventut de la «Unió Catalanista» y refermá que sols la voluntat d'un y altre y'l treball constant, endolcit per les festes com la que anava a desenrotllarse, podia fer que'ns deslliuressim del jou que'ns afligeix. Les paraules de nostre company foren acullides ab una ovació.

L'Artur Colomer executá 'l *Nocturn en re* de Chopin forsa discretament; la senyoreta Criach recitá una bonica poesia, y la senyoreta Fornells, que tant se distingeix en l'art vocal, cantá unes cançons catalanes d'un regust ben refinat, les quals foren acompanyades a piano per la senyoreta Raduá.

Nostre amic Manel Alcántara y Gusart llegí una poesia de sos petrecols, que fou molt aplaudida, y tancá la primera part la jova cantatriu Carme Manyanet, la qual acompanyada per la professora de l'Orfeó Canigó senyoreta Cois demostrá una vegada més les condicions que reuneix pel cant.

La segona part era a càrrec del aixerit «Esbart Catalá de Dansaires», dirigit per l'intelligent folk-lorista Aureli Campany. Diferents foren els ballets populars que's ballaren y que foren celebrats no sols per la senzilleza que aquests desprenen, sinó que també per el regust catalanesc qu'aquests enclouen.

Les simpátiques senyoretas C. y T. Radúa obriren la tercera part, executant dos sentides composicions en les que pogueren demostrar ses habilitats pera 'l piano y violoncel-lo respectivament, siguent forsa aplaudides.

L'«Egloga» d'en Guasch fou llegida ab forsa pit per en Lluís Lluís y Brusi, y'l jove Francisco X. Pons cantá diferentes cançons populars, entre les quals tingueren la sort d'escollar el «Plany», que foren rebudes ab una llarga ovació.

La senyoreta Berta Pujades recitá dos poesies per cert ben dites.

Altre cop la senyoreta Manyanet feu sentir sa dolsa veu, y per fi parlá 'l senyor Durán en nom de l'entitat qu'en aquell moment presidia, remerciant al selecte públic que omplia 'l local y a tots als que ab sa voluntat o inteligencia havien cooperat pera 'l major éxit del petit festival.

Acabá l'acte cantantse *Els Segadors*, que foren corejats per tots els assistents.—P.

UNIO CATALANISTA

Secció oficial

Seguint la tasca empresa en pro del servei militar voluntari, l'Associació Nacionalista Catalana ha dirigit la crida que a continuació reprodúim:

«Els homes o col·lectivitats qual finalitat sigui defensar conscientment un ideal, deuen aprofitar totes les ocasions pera treballar lleal y honradament en pro de llurs teories; mai doncs millor ocasió que la present pera parlar del servei militar voluntari.

El servei obligatori, es antiliberal, antidemocràtic y mes que cap altre antihumà y quan

d'obligatori sols ne té'l nom com el que s'acaba de fer llei, que permet mitjantsant diners estalviar-se sacrificis que ineludiblement recauen centuplicats sobre dels desheredats, es una fuetada mes al bell mitj de la cara del poble, y si aquest poble no's redressa, y obeeix, donant prova d'un patriotisme mes enlairat y seré que'l d'aquells que del patriotisme ne fan un modo de viure, cal al menys reconeixell'l dret que li donen les lleis vigents d'acoblar-se, per, fent compendre l'erro als dictadors d'elles, procurar la seva derogació lo, mes prompte millor.

Entenent que'l servei voluntari ab la creació de reserves regionals es de tots els serveis el mes hermós, y nivellador en lo que cap, dels privilegis de les classes adinerades y que alhora tant el ric com el pobre poden acceptar sense sacrifici de cap de llurs drets, no torba la pau de les famílies ni resta homes útils a la societat, creant una carrera mes a seguir per aquells que sentin vocació a les armes, creiem oportunissim convidarvos a una reunió el día 9 de Mars en nostre hostatge social, per acoblar a tots aquells que reconguin la superioritat del servei voluntari sobre del obligatori y encaminar una actuació col·lectiva d'entitats, periódics e individus sigui la que sigui la seva tendència o escola pera treballar en pró d'un dels ideals mes humanament bells.

El Concell Directiu».

El President de la República de Cuba, en un atent ofici ha contestat el que la «Unió» li dirigi ab data 11 de Janer d'enguany acompanyant l'extracte del acort de la Diputació provincial de Barcelona aplaudint y regraciant el comportament de les autoritats de Guantánamo.

El susdit comunicat manifesta que'l senyor President de la República ha donat trasllat de tal felicitació a la Municipalitat de Guantánamo que ab son procedir la té merescuda.

Peró 'l temperament dominador de la rassa castellana es constitucional, doncs incambiable. No aprèn mai en les pàgines de la història. Quixot eternal, vol conquerir y dominar el món per la violència, sense adonar-se mai de la debilitat de les seves forces y de la fortesa dels seus enemics.

CASAS-CARBÓ.

GARBELLANT

La subcomissió d'Estudis Socials del nostre Ajuntament portava a bon terme les gestions encaminades a solucionar la vaga de cotxers.

El senyor Portela va creure que aquesta subcomissió no era prou competent per a resoldre l'afer i va voler intervenirhi ell.

Y, naturalment, ja tenim vaga per dies.

En Canalejas ha dit que no podrà portar a les Corts, el projecte sobre Mancomunitats, fins que s'hagin aprovat els pressupostos.

Ara, lo que havem de fer, es seguir els consells qu'ell donà a la embaixada de la nostra Diputació. Sobre tot no excitar la opinió de Catalunya, que això seria contraproductiu, y tenir fè en les paraules del Govern, quan deia que pel Mars se presentaria a les Corts l'oportú projecte.

Y así se pasa la vida y así se llega a la muerte.....

Al acabar la sessió de constitució del nou Parlament d'Alemanya, el diputat polonés Radzivil feu present al govern la hostilitat dels polonesos que no poden esperar d'ell, cap disposició favorable a la llibertat de Polònia.

Vaja, uns altres del «tot o res» que encara no saben aquesta panacea de la política oportunista.

El senyor Portela ha anat a Madrid y n'ha tornat fet tot un altre.

Diu que vol comensar una campanya moralisadora (!)—ell, el senyor Portela,—y una de les primeres mides que ha dictat, ha sigut la ordre de prohibició de les petites rifes d'objectes que se celebraven en les fires, mitjansant la compra de números. Considera que això es una immoralitat que no deu tolerarse.

Y está clar. Aont s'ha vist fer aquests negocis que són una descarada defraudació al públic. Aixó queda reservat a l'Estat espanyol ab la *Lotería Nacional*...

«Otra vez sangre española ha regado los peñascales del Riff; otra vez nuestros hijos, nuestros hermanos, han muerto en estériles

combates, sin gloria y sin provecho; otra vez ha dado sus frutos, frutos malditos de lutos y lágrimas esta guerra, que no es guerra para los fines de conquista y botín y lo es para los resultados de muertos y heridos. Así llevamos tres años. ¿Hasta cuando vamos á seguir así?»

Sembla mentida, pero aixó ho ha escrit *El Liberal*.

El senyor Junoy, en la secció *Pequeña Tribuna* de *La Publicidad*, comenta el discurs presidencial d'En Domenech y Muntaner a l'Ateneu Barcelonés, dient que'l treball intern y catalanizador qu'ell va preconisar, es tasca purament contemplativa y platònica.

Si; aquí la tasca verament pràctica es la del senyor Junoy. Encastellat, com un memorialista en la caseta, en la seva *Pequeña Tribuna*, vinga criticar lo que diuen o fan els uns y els altres.

El dia que—mercès a les seves *Pequeñas Tribunas*—tinguem lo que volèm y mes encara, el farem porter d'un ministeri.

Coincidint ab aquesta fantàstica llegenda de desaparició de criatures, ha deixat de publicar-se en la nostra ciutat, el periòdic *Acción*, orgue de la *Juventud Monárquica Conservadora*.

Una comissió de taberners, la setmana passada anà a visitar el senyor Portela, demanantli que s'els deixès obrir els diumenges, talment com fan els taberners de Madrid.

El senyor Portela 'ls digué que no podia accedir al seu prec, *porque la ley había de cumplirse*.

A primera vista sembla que aquesta diferenciació ab els de Madrid, desfassi allò de *la igualdad ante la ley*. Y no es aixís; porque la llei del descans dominical autorisa per a obrir a n'aquells qu'expenguin articles de primera necessitat. Y hi han coses que—com les tabernes—a n'aquí no son de primera necessitat, y a Madrid son indispensables.

Se torna a parlar de crisi.

¡Quin día's farà un *eclipse total* visible a Catalunya!

NOVES

L'Administració de RENAIXEMENT, a fi de facilitar la paga de suscripcions y demés tasques administratives, desde'l present número queda trasladada a la Llibreria Catalana de la plassa del Beat Oriol, 6.

* * *

Aterent els desitjos d'alguns suscriptors, queda allargat fins el día 15 dels corrents el terme pera que s'ens enviïn les coleccions del 1911 de RENAIXEMENT, pera la seva encuadernació. Tapes y relligat, del qual ens encarreguém, costarán 2'50 pessetes, quantitat que deurá acompanyarse a l'enviu de la colecció.

* * *

La Festa Artística Infantil, organisaada per la Escola de Santa Eularia, Escola Catalana y Escola Nacional Catalana, promet revestir excepcional importancia; que be s'ho mereixen aquestes institucions, base fonamental del catalanisme, per quan contribueixen a arrelarlo en la pensa dels infants d'una manera inesborrable.

Com a complement de la nostra anterior nova, podèm avensar que la susdita festa's celebrarà el día 24 de Mars, en el Teatre de l'Ateneu del Districte segón, interpretantshi dos quadros dramàtics y una pessa lírica.

Les demandes de bitllets de convit, poden adressarse als hostatges de les dites Escoles: Boria, 24 y 26, pral., Moncada, 31 y 33, 1.er 2.ª y Baixada de Santa Eularia, 3, pral., respectivament.

* * *

Ha visitat la nostra Redacció el periòdic nacionalista de Pamplona «Napartarra» ab el qual establím, ab molt de gust, el cambi.

* * *

La comissió encarregada de portar a terme un pòstum homenatge a n'el poeta valencià En Teodor Llorente, ha cursat una circular, convidant a tots els admiradors del poeta y aimants de la nostra llengua, a contribuir a la suscripció oberta al efecte.

«Un sentiment de gratitut—diu la circular—al constant enaltidor de les nostres glories y d'admiració al veritable poeta, ens ha mogut a erigir son bust en els jardins del Parc entre'ls de sos amics y companys que ja hi figuren.

No hem d'esplicar ara els mereixements den Llorente. Com a periodista, no ha deixat ocasió d'estudiar y conéixer les nostres obres, les nostres festes, els nostres ideals; tant es així, que l'Aguiló deia d'ell que ab sos articles a «Las Provincias» quasi podria ferse la historia del nostre renaixement literari. Com a poeta, es prou conegut y estimat entre nosaltres; desde sos primers versos, de mes de cinquanta anys enrrera, fins als que escrivía o dictava en sos últims moments, tots ens són familiars, tots ens són nostres; y no podèm oblidar mai que ab ells principalment s'ha realsat a Valencia la nostra llengua, de la que ha sigut per sos compatricis mestre y apóstol.

Cal remarcar que ab l'erecció d'aquest monument quedarán plantades en nostre Parc tres grans fites que dirán l'extensió territorial del nostre idioma: Milá, Aguiló, Llorente: es a dir, Catalunya, Mallorca, Valencia».

* * *

Ab el nom de *Les Droits des Peuples*, s'ha creat a París una institució nacionalista internacional.

Aquesta entitat ha llensat un manifest, en el qual resúm les seves aspiracions en les següents paraules:

«Són nombrosos en la mateixa Europa aqueixos pobles lesionats sigui per un régim jurídic d'excepció, sigui per la violació de garanties formalment concedides, sigui per l'exterminació sistemática d'una llengua, de una «cultura» original, sigui pel desconeixement d'aqueix dret fonamental dels pobles de no ser agregats a un Estat més que en el cas d'haverhi consentit lliurement.

Nosaltres ens sentím ferits en ells. Les qüestions plantejades per llur condició anormal, creiém que no han prescrit ni han d'esser eludides, y que resten plantejades en termes apremiants, mentres no hagin rebut una solució conforme ab el dret».

Si l'acció d'aquesta institució, respon a les precedents declaracions, el nacionalisme català pot trobar en ella un valió medi d'expansió.

EFEMÉRIDES

7 de Mars de 1716

*Se coloca la primera pedra a la Ciutadela
de Barcelona*

La rendició de Barcelona fou la senyal de la rendició de tot el Principat. Felip V havia lograt ferse ab la corona comtal per medi de la forsa, y com les constitucions de Catalunya prescribien que nostre poble rebés de grat y baix jurament de fidelitat á les mateixes, el tirá suprimí les constitucions, testimoni viu de sa il·legimitat y de sa usurpació.

Els historiadors, tant els de sa part com els seus contraris, pinten el caràcter del rei butxi y de sos consellers, al explicar la rendició de Barcelona y son saqueig: diuen que hi hagué l'intenció d'arrasar la ciutat pera que quedés per sempre més el testimoni d'aquella lluita heroica, y que no's portá a cap tal intent, perque alguns dels que conceïen el caràcter catalá ho desaconsellaren al rei, fentli entendre que tal determini desesperaria al Principat y hauria sigut capás de sostenir una guerra sense quartel ni treva pera satisfer sa noble venjansa.

Si l'intent de Felip V s'hagués portat a cap hauria quedat un viu testimoni que hauria dit ben alt que'l primer rei absolut de Catalunya era indigne, com a home y com a rei, de trepitjar la nostra terra.

No obstant, á Felip V devia recarli que les generacions futures deixessin

de fer justicia de ses maldats, y per aixó maná l'enderrocament de la part de la ciutat que ab més heroisme defensá les llibertats patries pera ferhi una esplanada y un castell que recordés als catalans que tenien amo, y per més desgracia d'ells, amo extranger.

Y el padró infamant s'alsá y un sigle y mitg hem tardat a veureho enderrocat.

Es de nostre temps la fundació del park y jardins de la Ciutadela, demostrant son enderrocament que'ls drets dels pobles no prescriuen mai.

Per aixó tenim ferma confiança en que un dia o altre recuperarà Catalunya ses llibertats perdudes, o millor dit, usurpades indignament per Felip V, desfentse l'obra de forsa del primer Borbó. No ha tornat a esser de Barcelona el lloc que ocupava aquell barri lleal, caient pera sempre la Ciutadela, aquell edifici d'oprobí qual primera pedra havia sigut colocada feia més de cent cinquanta anys?

Nota.—En l'Efeméride del número passat se llegia 28 de Febrer de 1916 y devia dir 28 de Febrer de 1716. Suposém que'l bon sentit de nostres llegidors haurá corretgit aquest erro.

